

Γ.3

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Γεράσιμος Δ. Αρσένης

Αθήνα 21 Ιουλίου 1993

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟ 19931. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ Ν.Δ. ΚΑΙ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η κρίση που αντιμετωπίζει σήμερα η ελληνική οικονομία είναι η βαθύτερη που έχει γνωρίσει η χώρα κατά την τελευταία εικοσαετία.

Ως αποτέλεσμα των κυβερνητικών επιλογών της ΝΔ, η ελληνική οικονομία εμφανίζει, από τα μέσα του 1989 έως σήμερα, μιά συνεχιζόμενη έξαρση των μακροοικονομικών ανισορροπιών και σημαντική επιδείνωση των διαρθρωτικών προβλημάτων.

Παρά την ύφεση της οικονομικής δραστηριότητας, ο πληθωρισμός επιταχύνθηκε σημαντικά και παραμένει σε πολύ υψηλότερα επίπεδα από εκείνα του 1988. Τα δημοσιονομικά ελλείμματα, εμφανίζουν σημαντικές αποκλίσεις από τους στόχους και οδηγούν στην διατήρηση των επιτοκίων σε υψηλά επίπεδα και στην διαρκή διόγκωση του δημοσίου χρέους. Τέλος, η μείωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων και η αποδιοργάνωση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας διατηρούν το εμπορικό έλλειμμα του εξωτερικού τομέα της οικονομίας σε υψηλό επίπεδο.

Μέσα σ' αυτό το οικονομικό περιβάλλον, η σύγχυση και η αβεβαιότητα στην αγορά, καθώς και η έλλειψη σταθερότητας στους κανόνες λειτουργίας του συστήματος που προκαλεί η αναποτελεσματική κυβερνητική πολιτική, οδήγησαν στην χειροτέρευση του επιχειρηματικού κλίματος και στην ανατροπή κάθε επενδυτικής πρωτοβουλίας. Ταυτόχρονα, η ανεργία, εμφανίζοντας εκρηκτική αύξηση, αποτελεί πλέον σημαντική απειλή για την κοινωνική συνοχή του τόπου.

Επίκεντρο της οικονομικής φιλοσοφίας που χαρακτήρισε την τριετή κυβερνητική πρακτική της ΝΔ, ήταν η αντιμετώπιση του πληθωρισμού ως αποκλειστικά νομισματικού φαινομένου, ενώ τα αίτια των μακροοικονομικών ανισορροπιών της ελληνικής οικονομίας περιορίστηκαν αποκλειστικά και μόνο στο δημόσιο τομέα της χώρας.

Η πολιτική αυτή, αγνόησε το γεγονός ότι το βασικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας είναι το "παραγωγικό της έλλειμμα". Έτσι, περιορίστηκε σε μέτρα, τα οποία στόχευαν στην περιστολή της ενεργού ζήτησης, μέσω της συρρίκνωσης του διαθέσιμου εισοδήματος και της βίαιης αναδιανομής του σε βάρος της μεγάλης πλειοψηφίας του ελληνικού λαού.

Με παντελή απουσία κάθε αναπτυξιακής παρέμβασης στην πλευρά της προσφοράς, που θα οδηγούσε σε διεύρυνση και εκσυγχρονισμό της παραγωγικής βάσης, η κυβέρνηση της ΝΔ περιορίστηκε σ'ένα μείγμα δημοσιονομικής πολιτικής (π.χ. αύξηση έμμεσων φόρων) και τιμολογιακής πολιτικής (βλ. απελευθέρωση τιμών), με αποτέλεσμα την επανατροφοδότηση και διατήρηση των πληθωριστικών προσδοκιών και του πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα και την μεγάλη μείωση της αγοραστικής δύναμης των χαμηλών και μεσαίων εισοδηματικών στρωμάτων.

Ταυτόχρονα, η άσκηση της οικονομικής πολιτικής εγκλωβίστηκε στη δίνη των υψηλών επιτοκίων, λόγω του πληθωρισμού και λόγω της αδυναμίας της κυβέρνησης να ελέγξει τα συνεχώς διευρυνόμενα δημοσιονομικά ελλείμματα.

Η αύξηση των επιτοκίων αφ'ενός αντιστρατεύτηκε το όποιο όφελος υπήρξε στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων από την μείωση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, αφ'ετέρου επανατροφοδότησε τον πληθωρισμό και επιβάρυνε, για το μέλλον, το δημόσιο χρέος της χώρας. Παράλληλα, η αύξηση του κόστους του χρήματος αποδιοργάνωσε κάθε επενδυτική πρωτοβουλία και επιδείνωσε σημαντικά το επιχειρηματικό κλίμα στη χώρα.

Στο δημοσιονομικό τομέα τόσο οι συνεχιζόμενες υπερβάσεις των δαπανών, οι οποίες στην τρέχουσα προεκλογική περίοδο προβλέπεται ότι θα διογκωθούν σημαντικά, όσο και οι αλλεπάλληλες υστερήσεις των φορολογικών εσόδων, που προκλήθηκαν από την αναποτελεσματικότητα της φορολογικής πολιτικής και από την ύφεση που προκάλεσε η ίδια η κυβέρνηση, οδήγησαν σε υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα, σε διατήρηση των δανειακών αναγκών σε υψηλά επίπεδα και σε αναγκαστική αύξηση των επιτοκίων.

Στις εξωτερικές συναλλαγές, η διατήρηση του εμπορικού ελλείμματος σε υψηλά επίπεδα προκλήθηκε, κυρίως, λόγω της μείωσης της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στις ξένες αγορές. Η μείωση της ανταγωνιστικότητας πέρα από τους διαρθρωτικούς λόγους που σχετίζονται με την συνεχιζόμενη απαξίωση του κεφαλαιακού εξοπλισμού των επιχειρήσεων, την χαμηλή τεχνολογική τους δυναμικότητα και την μείωση της παραγωγικότητας, εντάθηκε, από την σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής και κυρίως των χρηματοδοτικών δαπανών, που μετακυλίνουν και επιβαρύνουν το μέσο κόστος παραγωγής και διάθεσης των ελληνικών προϊόντων & υπηρεσιών. Οι αυξήσεις αυτές, η επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών αγαθών και η διατήρηση της ισοτιμίας της δραχμής σε τεχνητά υψηλά επίπεδα συνέβαλαν στο να διατηρηθεί η ανισορροπία στον εξωτερικό τομέα της οικονομίας, παρά την μείωση της αγοραστικής δύναμης στο εσωτερικό της χώρας.

Η μείωση της ζήτησης και η αποδιοργάνωση της προσφοράς (που παραδοσιακά απευθυνόταν, κατά κύριο λόγο, στην εσωτερική

ζήτηση) είχε ως αποτέλεσμα την εκρηκτική αύξηση της επίσημης ανεργίας (από 7% το 1990, σε 10,5% περίπου το 1993), τον εντοπισμό της σε πάρα πολύ υψηλά επίπεδα στα παραδοσιακά βιομηχανικά κέντρα της χώρας (Αθήνα, Εύβοια, Κοζάνη, Αχαΐα, Βοιωτία, Σύρος, Θεσσαλονίκη), την πρόκληση νέου μεταναστευτικού κύματος και, τέλος, την αποδιοργάνωση του κοινωνικού ιστού της χώρας, με φαινόμενα περιθωριοποίησης σημαντικών ομάδων του πληθυσμού.

Είναι γεγονός ότι σήμερα, η κυβέρνηση της ΝΔ, έχοντας την ευθύνη για την πορεία της οικονομίας πάνω από τρία χρόνια, συνεχίζει μιά πολιτική που κύριο χαρακτηριστικό της παραμένει η αντιφατικότητα, η έλλειψη συνοχής και η αναποτελεσματικότητα.

Οι όποιες "δήθεν φιλολαϊκές", αλλά "προεκλογικού χαρακτήρα" κινήσεις που παρατηρούνται πρόσφατα ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας, προσπαθούν να αποκρύψουν την κρισιμότητα της κατάστασης της ελληνικής οικονομίας. Κατάσταση, για την οποία την αποκλειστική ευθύνη φέρει εδώ και τόσα χρόνια η κυβέρνηση της ΝΔ, και που μπορεί να συνοψισθεί ως εξής:

α) από τις σημαντικές αποκλίσεις, που καταγράφηκαν μέχρι σήμερα ανάμεσα στους εκάστοτε "προβληθέντες στόχους" της κυβέρνησης και στα "τελικά αποτελέσματα"¹ και

β) από την ουσιαστική απώλεια του πρώτου έτους του Προγράμματος Σύγκλισης 1993-98, λόγω της μεγάλης δημοσιονομικής εκτροπής και της διατήρησης του πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα το 1993.

Σε κάθε περίπτωση, οι οικονομικές επιλογές της κυβέρνησης της ΝΔ απέχουν σημαντικά από την εναλλακτική πρόταση του ΠΑΣΟΚ, σύμφωνα με την οποία η άρση των μακροοικονομικών ανισορροπιών και η αναπτυξιακή προσπάθεια δεν αποτελούν ανεξάρτητες ή διαδοχικές διαδικασίες, αλλά αλληλένδετους στόχους, οι οποίοι προωθούνται παράλληλα, στα πλαίσια της εθνικής στρατηγικής που συμφωνείται με βάση το Κοινωνικό Συμβόλαιο.

2. Η ΚΟΡΥΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Οι δημοσιονομικές εξελίξεις του 1993 χαρακτηρίζονται από την μεγάλη υστέρηση των φορολογικών εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού κατά το α' εξάμηνο του έτους και τη σημαντική υπέρβαση των δαπανών.

¹ (Βλ. Στόχους μακροπρόθεσμου προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης/Εκθεση ΓΚΠ 1991 και Στόχους μεσοπρόθεσμου προγράμματος σταθεροποίησης και ανάπτυξης 1991-93).

Αποτέλεσμα των πιο πάνω εξελίξεων είναι η αύξηση του ελλείμματος, των δανειακών αναγκών, του δημοσίου χρέους και της πίεσης της αγοράς για ολοένα και περισσότερο δανεισμό.

Οι προοπτικές για την πορεία των δημοσιονομικών μεγεθών για τους υπόλοιπους μήνες του 1993 είναι εξαιρετικά δυσοίωνες. Η παράταση της ύφεσης, όπως αυτή καταγράφεται και από την αναθεώρηση του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ, καθώς και η περαιτέρω αποδυνάμωση των μηχανισμών είσπραξης των εσόδων και περιστολής της φοροδιαφυγής (βλ. αναστολή "πόθεν έσχες") που η ίδια η κυβέρνηση προωθεί στα πλαίσια της προεκλογικής της τακτικής, αποτελούν τους βασικούς λόγους για τους οποίους θα πρέπει να αναμένεται σημαντική επιδείνωση των δημοσιονομικών εξελίξεων. Στην αυτή κατεύθυνση συνηγορούν και τα μέχρι σήμερα σωρρευτικά αποτελέσματα της δημοσιονομικής διαχείρισης του α' εξαμήνου 1993.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του ΥΠΟΙΚ, τα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού του α' εξαμήνου 1993 έφθασαν τα 2.154 δισ.δρχ., έναντι 1.859 δισ.δρχ. της αντίστοιχης περιόδου 1992, καταγράφοντας έτσι ένα πολύ περιορισμένο ρυθμό αύξησης (15,9%), ο οποίος είναι κατά πολύ μικρότερος σε σχέση με τον προβλεπόμενο από το ΥΠΟΙΚ ρυθμό αύξησης για το ίδιο διάστημα (32,6%). Αν από τα συνολικά έσοδα του εξαμήνου αφαιρεθούν τα 27 δισ.δρχ. της κινητής τηλεφωνίας, τότε ο ρυθμός αύξησης των εσόδων περιορίζεται στο 14,4%. Ο αρχικός στόχος του ΥΠΟΙΚ για τα έσοδα α' εξαμήνου ήταν 2.465 δισ.δρχ., γεγονός που σημαίνει υστέρηση εσόδων, μόνο για το α' εξάμηνο, ύψους 310 δισ.δρχ.

Σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση του Κρατικού Προϋπολογισμού τα έσοδα του Τ.Π. για ολόκληρο το 1993 προβλέπονται στο ύψος των 5.940 δισ. δρχ., παρουσιάζοντας έτσι αύξηση, σε σχέση με τα τελικώς πραγματοποιηθέντα έσοδα του 1992, της τάξης του 29,6%. Μία αισιόδοξη εκτίμηση περιορίζει την εκτέλεση των εσόδων του Τ.Π. στα 5.440 δισ.δρχ., συμπεριλαμβανομένων και των 330 δισ.δρχ. που αφορούν έσοδα από αποκρατικοποιήσεις. Με βάση την εκτίμηση αυτή, η συνολική υστέρηση των εσόδων Τ.Π. ανέρχεται στα 500 δισ.δρχ.

Η τεκμηρίωση αυτής της εκτίμησης εμφανίζεται στον ακόλουθο Πίνακα 1.

Πράγματι, εάν από τα έσοδα του 1992 και 1993 αφαιρεθούν τα έσοδα της αποκρατικοποίησης και τα λοιπά έκτακτα έσοδα, τότε ο ρυθμός αύξησης των τακτικών εσόδων 93/92 ανέρχεται στο 26,7% για όλο το έτος. Κατά συνέπεια, γίνεται αντιληπτό το πόσο δύσκολο είναι, με βάση τον περιορισμένο ρυθμό του α' εξαμήνου (15,9%), ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των εσόδων να αναχθεί στο 26,7%.

Ειδικότερα, για να επιτευχθεί αυτός ο μέσος ετήσιος ρυθμός των τακτικών εσόδων θα πρέπει, σύμφωνα με τον Πίνακα 1, τα έσοδα

των υπόλοιπων 6 μηνών της χρήσης 1993 να εμφανίσουν μέσο μηνιαίο ρυθμό αύξησης 35,6%, ποσοστό το οποίο θεωρείται εξωπραγματικό με βάση την υπάρχουσα σήμερα κατάσταση και τις, μέχρι τώρα, επιδόσεις της δημοσιονομικής πολιτικής. Για την υλοποίηση της αισιόδοξης πρόβλεψης για έσοδα ύψους 5.440 δισ.δρχ. (και περιορισμό της υστέρησης στα 500 δισ. δρχ. μόνο), ο ρυθμός του επόμενου 6μήνου θα πρέπει να είναι 16,0%. Επισημαίνεται ότι η επίτευξη ακόμα και του 16,0% είναι πολύ δύσκολη, λόγω του γεγονότος ότι από τον Αύγουστο και μετά τα επιπλέον έσοδα που θα προέρχονται από τα μέτρα του Αυγούστου 1992 θα είναι σε βάση "πλήρους έτους". Σε όλες τις περιπτώσεις υπολογίζεται ότι θα εισπραχθούν τα έσοδα από την αποκρατικοποίηση, ενώ δεν γίνεται εκτίμηση των ενδεχόμενων απωλειών που θα προκαλέσει η αναστολή, μέχρι 1/1/95, της εφαρμογής του "πόθεν έσχες".

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Η πορεία των Εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού
(Σε Δισ. Δρχ.)

	Εισπράξεις 1992	Προβλέψεις 1993	Δ%	Εκτιμήσεις 1993	Δ%
ΣΥΝΟΛΟ 12μήνου	4.585	5.940	29,6	5.440	18,6
-Αποκρατικοπ.	138	330		330	
-Εκτακτη εισφ.	42				
-Κέρδη ΟΤΕ		30		30	
ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	4.405	5.580	26,7	5.080	15,3
Εισπράξεις α' 6μήνου	1.859	2.154	15,9	2.154	15,9
Εκ των οποίων εισπράξ.αποκρατ.		27		27	
Υπόλ. Ειπρακτ. β' 6μήνου	2.546	3.453	35,6	2.953	16,0

Οι εκτιμήσεις για την συνολική υστέρηση των εσόδων του Τ.Π. 1993 στηρίχθηκαν τόσο στις πληροφορίες για την εξέλιξη του ΦΕΦΠ από την εκκαθάριση των φορ. δηλώσεων όσο και στα περσινά μεγέθη υστέρησης των εσόδων (115 δισ. δρχ.).

Έτσι, οι εκτιμήσεις για τις επιμέρους υστερήσεις εσόδων του Τ.Π. ανέρχονται στα εξής μεγέθη:

- Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων 130 δισ. δρχ.
Εκ των οποίων:
Κύριος φόρος & Προκαταβολή: 30 δισ. δρχ.
Παρακράτηση ΦΕΦΠ: 80 δισ. δρχ.
Φόρος Προσωπ. Εταιρειών: 20 δισ. δρχ.
- Φόρος Παρελθόντων Οικονομικών Ετών: 65 δισ. δρχ.
- Καύσιμα: 75 δισ. δρχ.

• Φόροι Καπνού:	<u>30</u> δισ. δρχ.
• Αυτοκίνητα:	<u>55</u> δισ. δρχ.
• Φ.Π.Α:	<u>75</u> δισ. δρχ.
• Λοιπές κατηγορίες εσόδων:	<u>70</u> δισ. δρχ.
Σύνολο υστέρησης εσόδων	<u>500</u> δισ. δρχ.

Όσον αφορά την πορεία των δαπανών, τα διαθέσιμα στοιχεία αναφέρονται στο α' πεντάμηνο του 1993. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, οι συνολικές δαπάνες του Τ.Π. αυξήθηκαν το 1993 κατά 18,3%, έναντι 8,0% του αντίστοιχου περσινού πενταμήνου, και 7,6% του προβλεπόμενου από το ΥΠΟΙΚ ρυθμού αύξησης δαπανών για όλο το 1993. Κατά συνέπεια, ο ρυθμός αύξησης των δαπανών του α' πενταμήνου 1993 είναι υπερδιπλάσιος του ρυθμού της αντίστοιχης περιόδου 1992 και του σχεδιασθέντος ετήσιου στόχου της δημοσιονομικής πολιτικής 1993.

Οι δαπάνες του Τ.Π. για το 1993 έχουν προβλεφθεί στο ύψος των 8.152 δισ. δρχ. (συμπεριλαμβανομένων και των χρεολυσίων), ενώ οι πρωτογενείς δαπάνες στο ύψος των 4.370 δισ.δρχ. (αύξηση σε σχέση με τις αντίστοιχες δαπάνες του 1992 κατά 15,3%).

Με βάση τα ανακοινωθέντα μεγέθη και τα διαθέσιμα στοιχεία εκτιμάται ότι οι δαπάνες του Τ.Π. θα ανέλθουν στο ύψος των 8.646 δισ. δρχ., εμφανίζοντας έτσι υπέρβαση, έναντι των προβλέψεων, της τάξης των 495 δισ. δρχ.

Η υπέρβαση αυτή, κατά κατηγορία δαπάνης, αναλύεται ως εξής:

- Μισθοί και Συντάξεις: 60 δισ. δρχ.
(Βλ. αλλαγή εισοδηματικής πολιτικής σε σχέση με το αρχικό σενάριο, με το οποίο είχαν γίνει οι προβλέψεις του Τ.Π./αύξηση αποδοχών 4% έναντι 3,1%, διπλασιασμός οικογεν. επιδομάτων από 6/93, παροχή επιδόματος 18.000 δρχ. και σε άλλες κατηγορίες εργαζομένων, αύξηση επιδόματος στους καθηγητές κ.α. Επίσης, βλ. αύξηση φαρμάκων και νοσηλείων).
- Επιχορηγήσεις: 40 δισ. δρχ.
(Κυρίως στον ΟΓΑ και άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς)
- Επιστροφές φόρων: 70 δισ. δρχ.
(Λόγω της υψηλής επιστροφής φόρου από την εκκαθάριση του ΦΕΦΠ και επιστροφής ΦΠΑ)
- Λοιπές Δαπάνες: 30 δισ. δρχ.
(Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών κ.α.)

- Τόκοι και Χρεολύσια: 145 + 150 =	<u>295 δισ. δρχ.</u>
(Λόγω της μικρότερης μείωσης των επιτοκίων και της αύξησης του ελλείμματος)	
Σύνολο υπέρβασης Δαπανών*	<u>495 δισ. δρχ.</u>

* Από τις υπερβάσεις αυτές μπορεί να αφαιρεθεί το αποθεματικό ύψους 65 δισ. δρχ. και η μείωση της απόδοσης πόρων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα ύψους 10 δισ. δρχ.

Δημοσιονομικές Αποκλίσεις

Με βάση τα πιο πάνω δεδομένα και σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 2, το Ακαθάριστο Έλλειμμα του Τ.Π. αυξήθηκε στο α' 5μηνο 1993 κατά 27,3%, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 1992. Επισημαίνεται, ότι το έλλειμμα αυτό το αντίστοιχο περσινό πεντάμηνο είχε μειωθεί κατά 5,2%.

Ο προβλεπόμενος από το ΥΠΟΙΚ ετήσιος ρυθμός μεταβολής είναι μείωση κατά 26,1%.

Όσον αφορά το Ακαθάριστο Έλλειμμα Γ.Κ.Π. εκτιμάται ότι το 1993 θα φθάσει τα 3.906 δισ. δρχ. (ή 22,8% του ΑΕΠ), έναντι 2.905 δισ. δρχ. (ή 16,8% του ΑΕΠ) που ήταν η αρχική πρόβλεψη.

Κατά συνέπεια, προκύπτει ότι με βάση τις πιο πάνω "αισιόδοξες υποθέσεις" και με την προϋπόθεση της είσπραξης των 330 δισ. δρχ. από την "αποκρατικοποίηση", το Ακαθάριστο Έλλειμμα του Γ.Κ.Π. θα εμφανίσει υπέρβαση έναντι των κυβερνητικών προβλέψεων ύψους 1 τρισ. δρχ., δηλ. ποσοστό υπέρβασης 34%!!

Από τους πίνακες 2 και 3 προκύπτουν, επίσης, τα ακόλουθα:

Οι Δανειακές Ανάγκες του Γ.Κ.Π. το α' πεντάμηνο 1993 αυξήθηκαν κατά 33,7%, ενώ στην αντίστοιχη περσινή περίοδο είχαν εμφανίσει μείωση κατά 10,6%. Η πρόβλεψη του Γ.Κ.Π. για όλο το 1993 είναι αύξηση κατά 7,7%, ενώ σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας το μέγεθος αυτό θα αυξηθεί κατά 74,4%!!

Με βάση τα πιο πάνω στοιχεία εκτιμάται ότι οι Δανειακές Ανάγκες του Γ.Κ.Π. για όλο το 1993 θα ανέλθουν στο ποσό των 2.221 δισ. δρχ. (ή 13,0% του ΑΕΠ), έναντι 1.371 δισ. δρχ. (ή 7,9% του ΑΕΠ) που είχε αρχικά προβλεφθεί. Η απόκλιση αυτή εμφανίζει μία υπέρβαση των Δ.Α. του Γ.Κ.Π. της τάξης των 850 δισ. δρχ., δηλαδή ποσοστό υπέρβασης 62%!!

Τέλος, το Πρωτογενές Πλεόνασμα του Γ.Κ.Π. εκτιμάται ότι θα περιορισθεί στα 174 δισ. δρχ. (ή 1,0% του ΑΕΠ), έναντι αρχικής πρόβλεψης 879 δισ. δρχ. (ή 5,1% του ΑΕΠ). Η απώλεια του

πρωτογενούς πλεονάσματος ανέρχεται, κατά συνέπεια, στο ύψος των 705 δισ. δρχ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Εκτέλεση Γενικού Προϋπολογισμού του Κράτους (σε εκατ. δρχ.)

	Ιανουάριος-Μάιος				Ετήσιοι ρυθμοί Δ%		
	1991	1992	1992/91 Δ%	1993	1993/92 Δ%	1993/92 Πρόβλ.	1993/92 Εκτίμ.
ΕΣΟΔΑ	1318810	1608324	22,0	1818132	13,0	29,8	19,3
Τακτ. Προϋπ.	1307367	1578032	20,7	1759122	11,5	29,6	18,6
Π.Δ.Ε.	11443	30292	164,7	59010	94,8	35,6	34,6
ΔΑΠΑΝΕΣ	2710865	2973806	9,7	3453946	16,1	9,8	15,9
Τακτ. Προϋπ.	2571169	2776592	8,0	3285194	18,3	7,6	14,1
Π.Δ.Ε.	139696	197214	41,2	168752	-14,4	34,3	34,0
ΕΛΛΕΙΜΜΑ	1392055	1365482	-1,9	1635814	19,8	-17,3	11,2
Τακτ. Προϋπ.	1263802	1198560	-5,2	1526072	27,3	26,1	7,1
Π.Δ.Ε.	128253	166922	30,2	109742	-34,3	33,8	35,1
Δαν.Αναγ. ΓΠΚ	724097	647561	-10,6	865653	33,7	7,7	74,4
Δαν.Αναγ. ΤΠ	595844	480639	-19,3	755911	57,3	-10,2	101,5
Πρωτ.Δαπ. ΓΠΚ	1248689	1407052	12,7	1611457	14,5	15,3	20,5
Πρωτ.Δαπ. ΤΠ	1388385	1604266	15,5	1780209	11,0	18,4	22,9
Χρεολύσια	667958	717921	7,5	770161	7,3	-31,6	-24,8
Τόκοι	625844	625209	-0,1	828594	32,5	44,9	54,3
Στρατιωτ.Χρέος	28678	26410	-7,9	74982	183,9	-	-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Δημοσιονομικά Μεγέθη
(Ποσά σε δισ. δρχ.)

	1990 (1)	1991 (2)	1992 Προβλεψ. Προϋπολ. (3)	1992 Εκτιμής. ΥΠΟΙΚ (4)	1993 Προβλέψ. ΥΠΟΙΚ (5)	1993 Προβλέψ. ΠΑΣΟΚ (6)
Τακτικός Προϋπολ.						
Εσοδα	2878.2	3661.4	4715.0	4585.0	5940.0	5440.0
Δαπάνες	4657.4	5883.6	6694.0	7580.0	8151.7	8646.0
Ελλείμμα	1779.2	2222.2	1979.0	2995.0	2211.7	3206.0
-Χρεωλύσια	358.6	1009.0	1413.3	2240.0	1533.4	1685.0
Δανειακές Ανάγκες	1420.6	1213.2	565.7	755.0	678.3	1521.0
-Τόκοι	1270.8	1496.5	1343.6	1552.0	2250.0	2395.0
Πρωτογενή Ελλείμ.	149.8	-283.3	-777.9	-797.0	-1571.7	-874.0
Π.Δ.Ε.						
Εσοδα	91.8	128.7	175.0	208.0	282.0	280.0
Δαπάνες	465.1	602.8	710.0	726.5	975.0	980.0
Ελλείμμα	373.2	474.1	535.0	518.5	693.0	700.0
-Χρεωλύσια	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Δανειακές Ανάγκες	373.2	474.1	535.0	518.5	693.0	700.0
Πρωτογενή Ελλείμ.	373.2	474.1	535.0	518.5	693.0	700.0
Γ.Π.Κ.						
Εσοδα	2970.0	3790.1	4890.0	4793.0	6222.0	5720.0
Δαπάνες	5122.5	6486.4	7404.0	8306.5	9126.7	9626.0
Ελλείμμα	2152.4	2696.3	2514.0	3513.5	2904.7	3906.0
-Χρεωλύσια	358.6	1009.0	1413.3	2240.0	1533.4	1685.0
Δανειακές Ανάγκες	1793.8	1687.3	1100.7	1273.5	1371.3	2221.0
-Τόκοι	1270.8	1496.5	1343.6	1552.0	2250.0	2395.0
Πρωτογενή Ελλείμ.	523.0	190.8	-242.9	-278.5	-878.7	-174.0
Μεταφερόμενη Δαπάνη Τόκων	0.0	114.0	312.0	275.0	284.0	290.0
Συν. Δαν. Αναγκ. ΓΠΚ	1793.8	1801.3	1412.7	1548.5	1655.3	2511.0

Οι εκτιμηθείσες υπερβάσεις του Ακαθάριστου Ελλείμματος και των Καθαρών Δανειακών Αναγκών του ΓΚΠ το 1993, ερμηνευόμενες από τους λόγους που προαναφέρθηκαν, δεν αποτελούν παρά μιά συνέχιση της δημοσιονομικής πρακτικής της κυβέρνησης της ΝΔ.

Πράγματι, από τη σύγκριση των τελικών μεγεθών εκτέλεσης του ΓΚΠ 1992, όπως αυτά δημοσιεύτηκαν στην Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (5/93), με εκείνα των αρχικών προβλέψεων και των αναπροσαρμοσμένων εκτιμήσεων Νοεμβρίου 1992, προκύπτουν σημαντικότερες αποκλίσεις, που επιβεβαιώνουν την αποτυχία της δημοσιονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
Εκτέλεση ΓΚΠ 1992 (Ποσά σε δισ. δρχ.)
(Κεντρική Διοίκηση)*

	Αρχ. Πρόβλ ΥΠΟΙΚ 1992 (1)	Εκτίμ.(11/92) ΥΠΟΙΚ 1992 (2)	Στοιχ.Τ.Ε. (5/93) 1992 (3)	Απόκλιση %	
				(3)/(1)	(3)/(2)
1.Ακαθ. Έλλειμ. ΓΚΠ	2.514	3.056	3.539	+40,8	+15,8
α. Τακτικ. Προϋπολ.	1.979	2.519	3.005	+51,8	+19,3
β. Π.Δ.Ε.	537	537	534	- 0,2	- 0,5
2.Καθαρές Δανειακές Ανάγκες ΓΚΠ	1.101	1.191	1.299	+18,0	+ 9,1
α.Τακτικ. Προϋπολογ	566	654	765	+35,2	+17,0
β. Π.Δ.Ε.	535	537	534	- 0,2	- 0,5

* Δεν περιλαμβάνονται τα Έσοδα και οι Δαπάνες του Ειδικού Λογαριασμού ΕΛΕΓΕΠ, τα οποία είναι ισοσκελισμένα και αφορούν τις εισπράξεις από το ταμείο FEOGA/Εγγυήσεις.

Από την πιο πάνω ανάλυση της δημοσιονομικής κατάστασης του 1993 καθίστανται προφανή τα αδιέξοδα και τα προβλήματα που υπάρχουν σήμερα και που θα γίνουν εντονότερα τους προσεχείς μήνες, δηλ. όσο θα πλησιάζουμε προς το τέλος του έτους.

Το σημαντικότερο πρόβλημα που θα ανακύψει προς το τέλος του έτους είναι η κάλυψη του οργανικού ελλείμματος (διαχειριστικό έλλειμμα) και η ανακύκλωση του υφιστάμενου δημοσίου χρέους, κυρίως του εσωτερικού.

Εξέλιξη Δημόσιου Χρέους

Το χρέος της Κεντρικής Διοίκησης εκτιμάται ότι ανήλθε στο τέλος του 1992 σε 15.557 δισ.δρχ. (ή 103,3% του ΑΕΠ), έναντι 12.335 δισ.δρχ. (ή 95,9% του ΑΕΠ) το 1991 και έναντι 5.383,3 δισ.δρχ. (ή 71,9% του ΑΕΠ) το 1988.

Από το 15.557 δισ. δρχ., τα 12.218 δισ.δρχ. (ή 78,5% του συνόλου) αφορούν το Εσωτερικό Χρέος της Κεντρικής Διοίκησης το 1992 και 3.339 δισ.δρχ. (ή 21,5% του συνόλου) το Εξωτερικό Χρέος αυτής της κατά το ίδιο έτος.

Σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία του I.M.F. το συνολικό χρέος της Γενικής Κυβέρνησης (όροι Μάαστριχτ) για το 1992, ανερχόμενο σε 16.360 δισ. δρχ., αντιστοιχεί στο 108,6% του ΑΕΠ, ενώ αν σε αυτό προστεθεί το χρέος των Δημ. Επιχειρήσεων (1.610 δισ. δρχ.) και το χρέος των Ενόπλων Δυνάμεων (1.500 δισ. δρχ.), τότε το συνολικό Δημόσιο Χρέος της χώρας ανέρχεται σε 19.470 δισ.δρχ. ή 129,3% του ΑΕΠ.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι το χρέος της Κ. Διοίκησης, σε τρέχουσες τιμές, έχει σχεδόν τριπλασιαστεί στην περίοδο 1988-92, οφείλεται, κυρίως, στις νέες Δανειακές Ανάγκες (πρωτογενή ελλείμματα συν πληρωμές τόκων) που προκάλεσε η Κυβέρνηση της ΝΔ.

Αυτές οι Δανειακές Ανάγκες, που δεν προκλήθηκαν από την άσκηση κοινωνικής και αναπτυξιακής πολιτικής, οφείλονται στην κακή δημοσιονομική διαχείριση της Κυβέρνησης και, κυρίως, στην σημαντική αύξηση των επιτοκίων του δημόσιου δανεισμού, που συνεχίζουν να τροφοδοτούν και τον πληθωρισμό.

Πράγματι, όπως έχει διαπιστωθεί από σχετική μελέτη των στοιχείων του δημόσιου χρέους, η κατά 6,3 τρισ. δρχ. αύξηση των Δανειακών Αναγκών του ΓΚΠ την περίοδο 1989-92 περιλαμβάνει:

- 2,1 τρισ. δρχ. που αφορούν την επίπτωση του "ανατοκιζόμενου" Πρωτογενούς Ελλείμματος 1989-92, (μέγεθος αποκλειστικής ευθύνης της ΝΔ) και
- 1,0 τρισ. δρχ. που είναι η επίπτωση της αύξησης του μέσου επιτοκίου του δημόσιου δανεισμού κατά 3 μονάδες την περίοδο αυτή.

Δηλ., σχεδόν το 50% (3,1 τρισ. δρχ.) της αύξησης των Δανειακών Αναγκών ανάγεται στην αποκλειστική ευθύνη των κυβερνητικών επιλογών. Αντίθετα με την κατάσταση αυτή και σε σχέση με τις κυβερνητικές αναφορές στα "βερεσέδια" της περιόδου 1982-88, θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:

α) Το "βάρος του παρελθόντος", δηλ. οι τόκοι που συμμετείχαν στο Δημ. Χρέος που κληρονόμησε το ΠΑΣΟΚ από την ΝΔ το 1981 αντιπροσώπευαν το 40% περίπου του Δημ. Χρέους.

β) Η οποιαδήποτε αύξηση του Δημ. Χρέους την περίοδο 1982-88 (από 928,3 δισ. δρχ. σε 5.383,3 δισ. δρχ.) οφείλεται, κυρίως, στην χρηματοδότηση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Πράγματι, όπως προκύπτει και από

τον ακόλουθο Πίνακα 5, το Πρωτογενές Καταναλωτικό Έλλειμμα στην 7ετία του ΠΑΣΟΚ παρέμεινε κατά μέσο όρο στο 0,2% του ΑΕΠ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (ΣΕ ΔΙΣ.ΔΡΧ.)

ΕΤΗ	ΕΛΛΕΙΜΜΑ Γ.Κ.Π.	ΠΡΩΤΟΓΕ- ΝΕΣ ΕΛΛΕΙΜΜΑ	ΠΡΩΤΟΓ. ΕΛΛΕΙΜΜΑ ως % ΑΕΠ	ΕΛΛΕΙΜΜΑ Π.Δ.Ε. -ΕΞΥΠΗΡ.	ΠΡΩΤΟΓΕΝ. ΚΑΤΑΝΑΛ. ΕΛΛΕΙΜΜΑ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ ΚΑΤΑΝ. ΕΛΛΕΙΜΜΑ ως % ΑΕΠ
1979	76,3	25,0	1,7	54,5	-29,5	-2,1
1980	101,4	36,2	2,1	54,7	-18,5	-1,1
1981	261,0	157,5	7,7	63,1	94,4	+4,6
1982	238,6	128,9	5,0	85,2	43,7	+1,7
1983	301,9	153,3	5,0	131,9	21,4	+0,7
1984	387,9	148,8	3,9	182,1	-33,3	-0,9
1985	643,9	298,8	6,5	232,2	66,6	+1,4
1986	633,0	167,7	3,0	245,3	-77,6	-1,3
1987	915,6	175,1	2,7	260,6	-85,5	-1,4
1988	1197,2	389,4	5,2	300,4	89,0	+1,2

Χρηματοδότηση ελλείμματος

Από τα πιο πάνω στοιχεία προκύπτει ότι η κάλυψη του ελλείμματος και η εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους συνιστούν ένα ιδιαίτερα οξύ πρόβλημα. Με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων που επιβάλλει το άρθρο 104 της Συνθήκης του Μάαστριχτ και με την κατάργηση της προνομιακής πρόσβασης του Δημοσίου στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, περιορίζονται σημαντικά τα περιθώρια της δημοσιονομικής διαχείρισης, τα μεγέθη της οποίας σήμερα βρίσκονται στην σοβαρότερη ανισορροπία παρά ποτέ άλλοτε. Ο περιορισμός των πλαισίων της χρηματοδότησης προκύπτει από τα ακόλουθα:

α) καταργήθηκε η προκαταβολή 10% επί της αύξησης των δαπανών του ΓΚΠ,

β) καταργήθηκε η επένδυση σε έντοκα γραμμάτια του δημοσίου τομέα (40% επί της αύξησης των καταθέσεων),

γ) σταματούν οι πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, με τις οποίες το Δημόσιο αντιλούσε χρήματα από τις αναπορρόφητες πιστώσεις για βιοτεχνικά δάνεια, από πιστωτικούς λογαριασμούς, απολογισμούς ΝΠΔΔ, κ.α.,

δ) σταματούν οι μεταφορές πιστωτικών λογαριασμών του Δημοσίου και

ε) παύει η αγορά ομολόγων απ'ευθείας από την Τράπεζα Ελλάδος

Τα πιο πάνω μέτρα έχουν ήδη αρχίσει να εφαρμόζονται μέσα στο 1993, ενώ η πλήρης ισχύς τους θα αρχίσει την 1/1/1994. Αρα, μέχρι 31/12/93 πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια να κλείσουν τα ανοίγματα των λογαριασμών του Δημοσίου.

3. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗΘΩΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΕΣΕΩΝ

Παρά την σημαντική μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος και την, κατά συνέπεια, περιστολή της ενεργού ζήτησης, οι πληθωριστικές πιέσεις στην ελληνική οικονομία συνεχίζονται, διαβρώνοντας ακόμα περισσότερο την αγοραστική δύναμη των εισοδημάτων του ελληνικού λαού, αποδιοργανώνοντας κάθε προσπάθεια επενδυτικού σχεδιασμού και επιβαρύνοντας ακόμη περισσότερο την χαμηλή ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων. Ταυτόχρονα, ο σχεδόν τριπλάσιος, σε σχέση με τα μέσα κοινοτικά επίπεδα, πληθωρισμός ασκεί σοβαρότατες πιέσεις συνεχούς αναπροσαρμογής των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Με βάση τα προσφάτα στοιχεία, η μεταβολή του Γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή τον Ιούνιο του 1993, σε σχέση με Γενικό Δ.Τ.Κ. Ιουνίου 1992, παρουσίασε αύξηση κατά 15,8%. Έτσι, ο πληθωρισμός στο τέλος Ιουνίου 1993, τρέχοντας με ρυθμό 15,8%, ήταν υψηλότερος του αντίστοιχου Ιουνίου 1992, που ήταν 15,1%.

Σε "μέσα επίπεδα" Ιανουαρίου-Ιουνίου 1993, η αύξηση του Γενικού Δ.Τ.Κ., σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα του 1992, παραμένει σε υψηλά επίπεδα της τάξης του 15,7%.

Όσον αφορά την μεταβολή του Γενικού Δείκτη Τιμών Χονδρικής, θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε "μέσα επίπεδα" και για την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουνίου 1993 καταγράφηκε αύξηση 13,1%, έναντι 11,3% της αντίστοιχης περιόδου του 1992.

Από τα πιο πάνω στοιχεία προκύπτει ότι έχει εγκαταληφθεί πλέον ο στόχος για μονοψήφιο πληθωρισμό στο τέλος του έτους (9-10%) και συζητείται, σε όρους "αρχής-τέλους", ποσοστό μεταξύ 12% και 13%.

Έτσι, με βάση τις εξελίξεις αυτές κρίνεται ανέφικτος ο περιορισμός της μεταβολής του Γενικού Δ.Τ.Κ. "σε μέσα επίπεδα" στο 12,6%, όπως είχε προαναγγείλει η Κυβέρνηση για το 1993 τόσο στο Πρόγραμμα Σύγκλισης 1993-98 που κατέθεσε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, όσο και στην Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού.

Υπενθυμίζεται ότι η εξέλιξη του Γενικού Δ.Τ.Κ. τα τελευταία χρόνια ήταν η ακόλουθη:

	<u>Μέσα Επίπεδα</u>	<u>Αρχή-Τέλος 'Ετους</u>
1988:	13,5	-
1989:	13,7	14,8
1990:	20,4	22,8
1991:	19,5	18,0
1992:	15,8	14,4

Για το 1993 η Επιτροπή Ε.Κ. είχε προβλέψει, αρχικά, ρυθμό 13,5%, ενώ κατά την εκτίμησή μας ο ρυθμός μεταβολής του Γενικού Δ.Τ.Κ. σε "μέσα επίπεδα" θα κινηθεί μεταξύ 13,5% και 14,5%.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι πίο πάνω εξελίξεις επηρεάστηκαν, για την συγκεκριμένη περίοδο, από τους ακόλουθους παράγοντες:

α) Από την επιβράδυνση του μέσου κόστους εργασίας, που από 19,0% το 1990, περιορίστηκε σε 14,1% το 1991, σε 13,7% το 1992, ενώ για το 1993 προβλέπεται περαιτέρω συρρίκνωσή του στο 8,4%.

β) Από το ρυθμό αύξησης της έμμεσης φορολογίας, όπου από 9,9% το 1989, ανήλθε στο 34,9% το 1990, για να σταθεροποιηθεί στο 26,6% και 26,1% το 1991 και 1992, αντίστοιχα.

γ) Από τον ρυθμό της διολίσθησης, που από 9,0% το 1990, ανήλθε στο 11,3% το 1991, για να περιορισθεί στο 8,2% το 1992. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο α' τρίμηνο 1993, η μέση διολίσθηση της δραχμής ανήλθε στο 9,8%, έναντι 8,2% της αντίστοιχης περιόδου του 1992.

Προσεγγίζοντας τις μεταβολές του Γενικού Δ.Τ.Κ. με βάση τους παράγοντες που τις διαμορφώνουν έχουμε να παρατηρούμε τα ακόλουθα:

1ον Η εξέλιξη του πληθωρισμού θα ήταν ευνοϊκότερη αν είχε ασκηθεί μιά διαφορετική τιμολογιακή πολιτική, από αυτή που ασκήθηκε κατά την περίοδο 1990-92. Ειδικότερα, η απελευθέρωση τιμών σε όλες τις κατηγορίες τροφίμων (ψωμί, άλευρα, κ.α.), στα καύσιμα, στα φάρμακα και η "εξυγίαντική", όπως αναφέρθηκε, τιμολογιακή πολιτική των ΔΕΚΟ (βλ. κυρίως ΕΥΔΑΠ-Μεταφορές-ΔΕΗ-ΟΤΕ-ΕΡΤ) επιβάρυναν υπέρμετρα τον πληθωρισμό, με αποτέλεσμα την συνεχόμενη ανατροφοδότησή του και την αναγκαστική διατήρηση των ονομαστικών επιτοκίων σε υψηλά επίπεδα. Αρκεί να σημειωθεί ότι μόνο οι κατηγορίες καυσίμων και ΔΕΚΟ συνέβαλαν με 4 ποσοστιαίες μονάδες στον πληθωρισμό του 1990 και με 2,6 ποσοστιαίες μονάδες στον πληθωρισμό του 1992.

Υπενθυμίζεται ότι από τον Ιούνιο 1989, οι αυξήσεις στα καύσιμα είναι:

	<u>ΑΠΟ(6/89)</u>	<u>ΣΕ (5/93)</u>	<u>ΑΥΞΗΣΗ (%)</u>
Πετρέλαιο θέρμανσης (1000lt)	35.933δρχ.	94.000δρχ.	161,6
Βενζίνη Super (1lt)	77δρχ.	203δρχ.	163,6

Αντίστοιχα, οι αυξήσεις του τιμολογίου της ΕΥΔΑΠ είναι οι ακόλουθες:

<u>Μ³</u>	<u>0-5</u>	<u>5-20</u>	<u>20-27</u>	<u>27-35</u>	<u>35+</u>
<u>ΤΙΜΕΣ</u>					
1.1.90	29δρχ/μ ³	29δρχ/μ ³	67δρχ/μ ³	80δρχ/μ ³	80δρχ/μ ³
1.1.92 (Χωρίς Οικονομία)	102δρχ/μ ³	154δρχ/μ ³	428δρχ/μ ³	600δρχ/μ ³	750δρχ/μ ³
<u>ΑΥΞΗΣΗ</u> (Χωρίς Οικονομία)	251,7%	431,0%	538,8%	650,0%	837,5%
1.7.92 (Με Οικον. 20%)	51δρχ/μ ³	77δρχ/μ ³	214δρχ/μ ³	300δρχ/μ ³	375δρχ/μ ³
<u>ΑΥΞΗΣΗ %</u> (Με οικον. 20%)	75,9%	165,5%	219,4%	275,0%	368,8%

* Από τον πιο πάνω πίνακα προκύπτει ότι οι αυξήσεις στα τιμολόγια της ΕΥΔΑΠ για ένα μέσο κλιμάκιο 27 έως 35 κυβικών μέτρων (με οικονομία 20% στην κατανάλωση) ανέρχεται σε 275,0% (ή 650,0% χωρίς οικονομία στην κατανάλωση), ενώ για την κατανάλωση άνω των 35 κυβικών μέτρων οι αντίστοιχες αυξήσεις είναι 368,8% ή 837,5%.

- 2ον Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η συμβολή των αυξήσεων καυσίμων και τιμολογίων ΔΕΚΟ στην διαμόρφωση της μεταβολής του Γενικού Δ.Τ.Κ. το α' τρίμηνο του 1993 ήταν υπερδιπλάσια εκείνων του αντίστοιχου α' τριμήνου 1992 (0,6 έναντι 0,20).
- 3ον Ενώ στην πράξη οι αυξήσεις των επιτοκίων συνιστούν βασικότατο παράγοντα διαμόρφωσης του μέσου, ανά μονάδα προϊόντος, κόστους παραγωγής, οι οποίες μετακυλιόμενες στον τελικό καταναλωτή, επιδρούν στην διαμόρφωση των τιμών, στην περίπτωση της Ελλάδας η κυβέρνηση της ΝΔ αντιμετωπίζει το θέμα των επιτοκίων μόνο υπό το πρίσμα της αντιπληθωριστικής πολιτικής (περιστολή ζήτησης αγαθών).

Σημειωτέον ότι για την εξέλιξη του Γενικού Δ.Τ.Κ. στις επιμέρους δαπάνες των Οικογενειακών Προϋπολογισμών δεν υπάρχει καταγραφή των χρηματοοικονομικών δαπανών. Σε αντίθεση με την εξέλιξη του ελληνικού Τιμάριθμου, η Αγγλία π.χ., παρακολουθεί τον Retail Price Index στον οποίο περιλαμβάνονται και τα mortgage interest payments.

- 4ον Από την 1η Ιανουαρίου 1992 άρχισε η εφαρμογή του "νέου" Δ.Τ.Κ. με βάση τους "αναθεωρημένους συντελεστές στάθμισης" των διαφόρων κατηγοριών δαπάνης που ανακοινώθηκαν το 1991.

Οι βασικές κατηγορίες δαπάνης παραμένουν 9 (εννέα) και οι συντελεστές στάθμισης είναι οι εξής:

Κατηγορία Δαπάνης	Συντελεστής Στάθμισης (%)	
	Παλαιός	Νέος
1. Διατροφή	324,40	289,96
2. Καπνός-Ποτά	36,50	39,41
3. Ενδυση-Υπόδυση	128,30	142,51
4. Στέγαση	130,60	113,89
5. Διαρκή αγαθά	85,50	80,24
6. Υγεία-Ατομ. Καθαριότητα	62,50	77,83
7. Εκπαίδευση-Μόρφωση-Αναψυχή	87,40	94,17
8. Μεταφορές-Επικοινωνίες	130,00	136,57
9. Άλλα αγαθά-Υπηρεσίες	14,80	25,44
ΓΕΝΙΚΟΣ Δ.Τ.Κ.	1.000,00	1.000,00

Οι μεταβολές που έγιναν στις 9 μεγάλες κατηγορίες δαπάνης, εν μέρει μόνο, αντανακλούν, σήμερα, τις αλλαγές στο καταναλωτικό πρότυπο της ελληνικής κοινωνίας (αστικές περιοχές). Οι αυξήσεις που έγιναν σε πάρα πολλές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών, λόγω της απελευθέρωσης των τιμών και λόγω των αυξήσεων των τιμολογίων ΔΕΚΟ, διαμόρφωσαν ένα νέο πλέγμα "σχετικών τιμών" στην ελληνική οικονομία, που δεν ανταποκρίνεται στις αλλαγές των οικογενειακών προϋπολογισμών που έγιναν πριν από αυτές τις αυξήσεις και πριν από την εφαρμογή της εισοδηματικής πολιτικής της ΝΔ.

Εξετάζοντας ορισμένες κατηγορίες δαπάνης, των οποίων η στάθμιση άλλαξε σημαντικά με το νέο καθεστώς, διαπιστώνεται, χωρίς δυσκολία, η σκοπιμότητα των πολύ χαμηλών σταθμίσεων προϊόντων ή υπηρεσιών, των οποίων οι τιμές έχουν αυξηθεί σημαντικά:

	Παλαιά στάθμιση(%)	Νέα στάθμιση(%)
Υγρά καύσιμα	2,01	0,12
Υδρευση	0,52	0,39
Ηλεκτρισμός	0,59	0,40
Δημοτικά Τέλη	0,70	0,35

Ενοίκια	5,36	4,47
Αστικές συγκ.	0,93	0,50
Υπεραστ." (Λεωφ.Τρένα)	0,57	0,27
Πλοία, Αεροπλάνα	0,58	0,51
Διατροφή:	32,44	28,99
-Φρούτα	2,70	2,05
-Λαχανικά	2,14	1,67

Εισοδηματική Πολιτική

Χαρακτηριστικά στοιχεία της εισοδηματικής πολιτικής της Κυβέρνησης της ΝΔ είναι τα ακόλουθα:

- α) Το 1990 καταργήθηκε η ΑΤΑ του β' 4μήνου, ενώ ο πληθωρισμός, σε μέσα επίπεδα, εκινείτο με ρυθμό 20,4%.
- β) Το 1991 καταργήθηκε πλήρως το σύστημα της ΑΤΑ και όταν ο μέσος πληθωρισμός ήταν 19,5%, οι ονομαστικές αυξήσεις περιορίστηκαν στο "4% + 4% = 6%".
- γ) Το 1992, με μέσο πληθωρισμό 15,8%, επιβλήθηκε το περίφημο "0% + 0% = 14%", ενώ οι συνταξιούχοι εισέπραξαν "3% + 3% = 4,5%".
- δ) Για το 1993, με αρχικώς προσδοκώμενο πληθωρισμό, σε μέσα επίπεδα, 12,6%, έναντι 15,8% που παρατηρείται σήμερα, η ονομαστική αύξηση περιορίστηκε στο 4% (αύξηση που σε πολλές κατηγορίες εργαζομένων δεν έχει ακόμη καταβληθεί), και η οποία επεκτείνεται σε όλο σχεδόν το εύρος του Δ. Τομέα. Αν από την αύξηση αυτή αφαιρεθεί η παρακράτηση 3,8%, λόγω της αύξησης των ασφαλιστικών εισφορών (3,0 ποσοστιαίες μονάδες για ασφαλιστικές και 0,8 ποσοστιαίες μονάδες για υγειονομική περίθαλψη), τότε η καθαρή "ονομαστική αύξηση" είναι 0,2%. Επίσης, σύμφωνα με τις πρόσφατες κυβερνητικές εξαγγελίες, χορηγήθηκε από 1.7.93 μηνιαίο επίδομα 18.000 στα σώματα ασφαλείας, ενώ χορηγείται σύνταξη στις πολύτεκνες μητέρες από 1.10.1993. Για τους συνταξιούχους προβλέπεται αύξηση "4% + 2% = 5%".

Με εκτιμώμενο μέσο ρυθμό πληθωρισμού 13,5 - 14,5%, οι δημοσιονομικές δαπάνες για μισθούς και συντάξεις 1993 είχε αρχικά προβλεφθεί ότι θα δεχθούν μιά ονομαστική αύξηση 9,1%, εκ των οποίων:

- οι δαπάνες για μισθούς υπηρετούντων θα αυξανόντουσαν κατά 10,9% και
- οι δαπάνες για συντάξεις κατά 7,6%.

Αφαιρώντας από τις δαπάνες μισθών υπηρετούντων (10,9%) το μερίδιο των υπαλλήλων που θα συνταξιοδοτηθούν μέσα στο 1993 (1,4%), προκύπτει ότι η μέση ονομαστική αύξηση των

δημοσιονομικών δαπανών για μισθούς υπηρετούντων περιορίζεται στις 9,5%.

Το ποσοστό αυτό (9,5%) εμφανίζεται ως υψηλότερο του 4% (που αφορά την ονομαστική αύξηση των μισθών), διότι περιέχει 2,2 ποσοστιαίες μονάδες για "ωρίμανση", 2,2 ποσοστιαίες μονάδες για επίδομα πρόσθετης απασχόλησης που δεν εισπράττουν όλοι (9.000 δρχ.), 1,8 ποσοστιαίες μονάδες για μεταφορά υπολοίπου (carry-over) νέων διορισμών και μετατάξεων του 1992 και 0,2 ποσοστιαίες μονάδες για νέους διορισμούς και μετατάξεις το 1993.

Ετσι, το ποσοστό που απομένει είναι 3,1%, μέγεθος το οποίο ήταν συμβατό με την εισοδηματική πολιτική $2\% + 2\% = 3\%$, η οποία ανετράπεται στη συνέχεια και δόθηκε το 4% για όλο το χρόνο.

Με βάση τη μέθοδο προσδιορισμού του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος, μέσω των δημοσιονομικών δαπανών για μισθούς, η κατάσταση διαμορφώνεται ως εξής:

- Μέση αύξηση δαπανών Τ.Π. για αποδοχές Δ. Υπαλλήλων:	9,5%
- Μείωση Αποδοχών, λόγω ασφαλιστικών εισφορών:	-3,8%
- Μείωση διαθέσιμου εισοδήματος, λόγω τιμαριθμοποίησης φορολογικών παραμέτρων στην ΦΕΦΠ (fiscal drag): Για ετήσιο εισόδημα 2,5 εκατ. δρχ.	-1,3%
- Μέση Ονομαστική Αύξηση Δαπανών για Αποδοχές Δ. Υπαλλήλων:	4,4%
- Πληθωρισμός (μέσα επίπεδα) κατά την Κυβέρνηση:	12,6%
- Μεταβολή Πραγματικού Διαθέσιμου μέσου Εισοδήματος:	-8,2%

Επειδή δε το επίδομα πρόσθετης απασχόλησης (9.000) ή τα χρονοεπιδόματα και προαγωγές δεν θα τα λάβουν όλοι οι μισθωτοί, τότε η μείωση του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος θα είναι μεγαλύτερη και θα κινηθεί από 8% έως 12%.

Στις απώλειες αυτές θα πρέπει να συνεκτιμηθούν και οι επιδράσεις που ασκούν στην αγοραστική δύναμη των εισοδημάτων του 1993, οι αυξήσεις της έμμεσης φορολογίας του Αυγούστου 1992. Με τα μέτρα του Αυγούστου 1992, θα εισπραχθούν το 1993 420 δισ. δρχ. περίπου (35 x 12), ενώ άλλα 300-350 δισ. δρχ. θα αφαιρεθούν από τις διαρρυθμίσεις του ασφαλιστικού συστήματος.

Λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση της ύφεσης και στασιμότητας της οικονομίας (το μη αγροτικό ΑΕΠ σε σταθερές τιμές συντελεστών παραγωγής αυξήθηκε κατά 0,7% και 1,6% το 1991 και 1992 αντίστοιχα) παρατηρούμε τα ακόλουθα:

- 1ον Το κατά μονάδα προϊόντος Κόστος Εργασίας στον μη αγροτικό τομέα της οικονομίας από 19% αύξηση το 1990, επβραδύνεται στο 13,7% το 1992, ενώ για το 1993 προβλέπεται περαιτέρω συρρίκνωσή του στο 8,4%. Η εξέλιξη του κόστους εργασίας και της μεταβολής του Γενικού Δ.Τ.Κ. έχει ως ακολούθως:

<u>Ετος</u>	<u>(Δ%) Κόστος Εργασίας</u>	<u>(Δ%) Γενικός Δ.Τ.Κ.</u>
1988	15,5	13,5
1989	15,6	13,7
1990	19,0	20,4
1991	14,1	19,5
1992	13,7	15,8
1993*	8,4	12,6

* Αρχική πρόβλεψη

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, παρά την συνεχιζόμενη επιβράδυνση του κόστους εργασίας, η αύξηση των εισαγωγών αγαθών το 1992 κατά 3,9% και η μείωση των εξαγωγών την ίδια χρονιά κατά 11,8%, απεικονίζουν την επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων τόσο στην εσωτερική όσο και στην διεθνή αγορά.

- 2ον Μιά πρόσφατη μελέτη σχετικά με τα "αποτελέσματα χρήσεως" ενός δείγματος 400 βιομηχανικών επιχειρήσεων διαπιστώνει ότι το 1991 τα καθαρά (προ φόρων) κέρδη παρουσίασαν αύξηση, σε τρέχουσες τιμές, της τάξης του 13,6%, ποσοστό αισθητά μικρότερο αυτού των προηγούμενων ετών, αλλά προσεγγίζουν τον ρυθμό μεταβολής του κόστους εργασίας 14,1%.

Σε σταθερές τιμές, τα κέρδη του 1991, εμφανίζονται μειωμένα (-3,5%) και αυτό, συμβάλνει για πρώτη φορά από το 1986, έτος σημαντικής κερδοφορίας της ελληνικής βιομηχανίας. Όμως, η αύξηση των κερδών, σε τρέχουσες τιμές οφείλεται, κατά τη μελέτη, κυρίως στη διεύρυνση του περιθωρίου μικτού κέρδους, εντός του οποίου περιλαμβάνονται και τα χρηματοοικονομικά έξοδα, τα οποία σε τρέχουσες τιμές και μόνο για το 1990, αυξήθηκαν κατά 33,4%. Με βάση το συγκεντρωτικό λογαριασμό Αποτελεσμάτων Χρήσεως των 400 μονάδων, τα έξοδα αυτά για την περίοδο 1989-91 αυξήθηκαν με ρυθμό 51,7%. Είναι σαφές ότι η αύξηση αυτή των κερδών σε τρέχουσες τιμές οφείλεται, κυρίως, στην αύξηση του περιθωρίου μικτού κέρδους, δεδομένου ότι ο ρυθμός ανόδου του κόστους των βασικών συντελεστών παραγωγής ήταν εμφανώς χαμηλότερος. Όμως, με την αύξηση της τιμής των προϊόντων, που συνεπάγεται η διεύρυνση του περιθωρίου κέρδους, μειώθηκε η ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας, με αποτέλεσμα την μεγαλύτερη συρρίκνωσή της στην εγχώρια και διεθνή αγορά.

3ον Με δεδομένες τις εξελίξεις αυτές προκύπτει ότι τις συνέπειες της ύφεσης το 1991 εμφανίζεται να τις πληρώνουν οι εργαζόμενοι, ο δευτερογενής και ο πρωτογενής τομέας, ενώ ουσιαστική αναδιανομή γίνεται προς όφελος του τριτογενή τομέα και ειδικότερα στους κλάδους του Εμπορίου (super markets, εισαγωγές τροφίμων, αυτοκίνητα), των Τραπεζών (βλ. υψηλά ecartts) και των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων (βλ. κλίμα ανασφάλειας).

Και για τους τρεις αυτούς κλάδους του τριτογενούς τομέα οι ρυθμοί μεταβολής του ΑΕΠ τους, σε σταθερές τιμές συντελεστών παραγωγής, είναι οι ακόλουθοι:

	<u>1990/89</u>	<u>1991/90</u>	<u>1992/91</u>
Εμπόριο, Τράπεζες, Ασφάλειες	+2,6%	+3,3%	+3,5%
ΑΕΠ στ. τιμές συντελ. παραγ.	-0,4%	+1,8%	+1,5%

Από τα πιο πάνω στοιχεία προκύπτει ότι οι ρυθμοί μεταβολής του ΑΕΠ αυτών των τριών κλάδων του τριτογενή τομέα ήταν κατά πολύ υψηλότεροι εκείνων του συνόλου της οικονομίας, σε όλο την περίοδο 1990-92.

4ον Σε αντίθεση με το 1991, η καταγραφείσα το 1992 υψηλή κερδοφορία (+60,5%) των βιομηχανικών επιχειρήσεων (με πωλήσεις άνω του 1 δισ., που προέκυψε λόγω της συμπίεσης του κόστους εργασίας και των φορολογικών μέτρων, δρχ.) αφενώς δεν έχει οδηγήσει σε πραγματοποίηση επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, αφ'ετέρου δε σηματοδοτεί την ενίσχυση της αναδιανομής του εισοδήματος στην ελληνική οικονομία.

4. ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΤΗΣ ΥΦΕΣΗΣ-ΑΣΦΥΞΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ- -ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ, σε σταθερές τιμές αγοράς, παρουσίασε το 1992 σημαντική απόκλιση σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις της Κυβέρνησης:· από 2,5% αρχικά προβλεπόμενο ρυθμό, κατέληξε στο 1,3%.

Για το 1993, η Κυβέρνηση προέβλεψε αρχικά μιά αύξηση 2,0%, η οποία στη συνέχεια περιορίστηκε στο 5,5%, για να επαναπροσδιοριστεί πριν από λίγες μέρες, με τις δηλώσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, στο 1,0%.

Ο Πίνακας 6 εμφανίζει τις εξελίξεις των μακροοικονομικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας κατά τα τρία τελευταία έτη, καθώς και τις αποκλίσεις αυτών κατά τα έτη 1992 και 1993.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
Εγχώρια Δαπάνη και Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
(Ποσοστιαίες Μεταβολές-Σταθερές Τιμές 1970)

	1991		1992		1993		
	Εκτίμηση		Αρχικά	Τελικά	Αρχικά	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
	2/93	6/93	1/93	6/93	1/93	5/93	6/93
Ιδιωτική Κατανάλωση	1,2	1,6	1,1	1,3	1,3	1,0	1,0
Δημόσια Κατανάλωση	-0,7	1,1	0,4	-0,4	0,3	0,5	0,3
Ακαθ.Επενδύσεις Π.Κ.	-1,9	-4,4	5,0	1,2	7,2	2,0	5,5
- Ιδιωτικές	-6,0	-10,2	4,5	-1,7	5,7	-	3,1
- Δημόσιες	10,5	14,5	6,5	8,5	10,9	-	11,0
ΕΓΧΩΡΙΑ ΖΗΤΗΣΗ	2,3	3,6	1,4	1,2	1,9	1,1	1,2
Εξαγ.Αγαθών-Υπηρεσ.	16,4	16,4	8,5	8,0	8,2	4,0	5,5
Εισ. Αγαθών-Υπηρεσ.	13,2	13,2	4,0	5,7	6,1	2,4	4,6
ΑΕΠ σε τιμές αγοράς	1,8	3,3	2,5	1,3	2,0	1,2	1,0

Πηγή: ΥΠΕΘΟ: Μηνιαίο Οικονομικό Δελτίο

Σύμφωνα με τα στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών η Ιδιωτική Κατανάλωση, σε σταθερές τιμές 1970, τα τρία τελευταία χρόνια εμφανίζει σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης, από 4,3% το 1989 περιορίστηκε σε 1,6% το 1991 (λόγω της μεγάλης μείωσης του ρυθμού μεταβολής του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος του ιδιωτικού τομέα από 4,3% το 1989 σε 1,0% το 1991) και σε 1,3% το 1992.

Οι Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου εμφάνισαν το 1992 σημαντική απόκλιση έναντι του αρχικά προβλεφθέντος στόχου. Από +5,0% προβλεπόμενη αύξηση, περιορίστηκαν στο +1,2%, έναντι μείωσης 4,4% το 1991. Την εξέλιξη αυτή διαμόρφωσαν τόσο η μείωση των ιδιωτικών επενδύσεων (-1,7% έναντι πρόβλεψης +4,5%) όσο και ο ρυθμός μεταβολής των Δημοσίων Επενδύσεων, που οφείλεται αποκλειστικά στις υψηλές εισροές κοινοτικών πόρων του πρώτου Κ.Π.Σ. 1989-93.

Για το 1993, ενώ ο αρχικά προβλεφθείς ρυθμός αύξησης των συνολικών επενδύσεων ανήρχετο σε 7,2%, οι εκτιμήσεις του ΥΠΕΘΟ περιορίζουν το μέγεθος αυτό στο 5,5%, ρυθμός ο οποίος ενδέχεται να μην πραγματοποιηθεί, λαμβανομένων υπόψη των δηλώσεων της κυβέρνησης ότι ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ θα περιορισθεί από 2,0% αρχικά, σε 1%. Ήδη με βάση τα στοιχεία του ΥΠΕΘΟ (Ιούνιος 1993), οι δαπάνες του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων μειώθηκαν στο πρώτο 5μηνο του 1993 κατά 10,4%, έναντι αύξησης κατά 37,2% το ίδιο διάστημα του 1992. Ο δείκτης απορρόφησης των πιστώσεων του ΠΔΕ, το α' 5μηνο 1993 περιορίστηκε στο 21,1%. Αντίστοιχα, στις Ιδιωτικές Επενδύσεις ο όγκος των νέων οικοδομών για το α' 4μηνο 1993 εμφανίζεται μειωμένος κατά 0,2% στο σύνολο της χώρας και κατά 3,4% στην περιοχή της Αττικής, ενώ για το 5μηνο Ιανουαρίου-Μαΐου 1993 η κατανάλωση τσιμέντου στη χώρα μειώθηκε κατά 8,5%, έναντι αύξησης 0,6% το 1992.

Το ΑΕΠ του δευτερογενούς τομέα, σε σταθερές τιμές συντελεστών παραγωγής, μειώθηκε το 1992 κατά 0,4%, έναντι μείωσης 0,9% το 1991. Ειδικότερα, το προϊόν της μεταποίησης σημείωσε κάμψη κατά 1,0%, έναντι μείωσης 1,3% το 1991 και 2,6% το 1990. Η μείωση αυτή προβλέπεται να συνεχιστεί και το τρέχον έτος.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, το 1992, ο δείκτης της μεταποιητικής παραγωγής σημείωσε μείωση 1,3%, έναντι αντίστοιχης του 1991 που ήταν 0,9%. Επίσης, με βάση πρόσφατα στοιχεία της ΕΣΥΕ, η πτωτική τάση της παραγωγής αναμένεται να συνεχιστεί με μεγαλύτερους ρυθμούς. Ήδη τον περασμένο Μάρτιο ο Γενικός Δείκτης Παραγωγής Ορυχείων, Βιομηχανίας και Ηλεκτρισμού παρουσίασε μείωση κατά 5,7%. Στην διαμόρφωση αυτή συνέβαλαν:

- Η μείωση του δείκτη παραγωγής ορυχείων κατά 15,4%
- Η μείωση του δείκτη παραγωγής βιομηχανίας κατά 3,9%
- Η μείωση του δείκτη παραγωγής ηλεκτρισμού κατά 10,6%

Η εξέλιξη της πορείας του "μέσου όρου" των παρακάτω δεικτών για την περίοδο Ιανουαρίου-Μαρτίου 1993, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του έτους 1992, είναι η εξής:

- Γενικός Δείκτης: Μείωση 5,8%
- Δείκτης Παραγωγής Ορυχείων: Μείωση 15,3%
- Δείκτης Παραγωγής Βιομηχανίας: Μείωση 4,6%
- Δείκτης Παραγωγής Ηλεκτρισμού: Μείωση 7,0%

Στον τομέα της Βιομηχανίας, οι μεγαλύτερες μειώσεις της Παραγωγής, που σημειώθηκαν κατά το α' τρίμηνο 1993, αφορούν τους εξής κλάδους:

-Ποτών	-6,6	-Μη μεταλλικών ορυκτών	-10,9
-Καπνού	-15,4	-Βασικών μεταλλουργικών	-3,9
-Υφαντικών ειδών	-11,4	-Μηχανών μη ηλεκτρικών	-9,6
-Ξύλου	-12,9	-Διαφόρων βιομηχανιών	-49,2
-Χάρτου	-4,6	-Ειδών διατροφής	-9,1
-Πλαστικών	-6,4	-Κεφαλαιακών αγαθών	-6,0
-Εκτυπώσεων	-2,4	-Καταναλωτικών αγαθών	-5,0
-Παραγωγών πετρελαίου	-16,4		

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία του ΥΠΕΘΟ/ΕΣΥΕ το α' 4μηνο 1993 ο Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής εμφανίζει μείωση 4,7%. Στη μεταποίηση η μείωση είναι 3,9%, στα ορυχεία 9,4% και στον ηλεκτρισμό-φωταέριο 6,9%

Νομισματο-Πιστωτικές Εξελίξεις

Μέσα σ'αυτή την κατάσταση, όπου η μείωση της ζήτησης οδηγεί σε συρρίκνωση της παραγωγής και του εισοδήματος, όπου το κόστος του χρήματος κινείται σε απαγορευτικά επίπεδα και τα προβλήματα

της επαγγελματικής στέγης είναι άκρως οξυμένα, η αγορά αντιμετωπίζει τη μεγαλύτερη κρίση που έχει γνωρίσει τα τελευταία είκοσι χρόνια. Κυριολεκτικά επικρατεί μία πραγματική χρηματοδοτική ασφυξία. Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του ιδιωτικού τομέα στις τράπεζες εκτιμώνται ότι φθάνουν πλέον στο ύψος ρεκόρ των 3 τρισ. δρχ., ενώ η πορεία των ακάλυπτων επιταγών και απλήρωτων συναλλαγματικών από το 1989 μέχρι σήμερα ήταν εκρηκτική:

	<u>1989</u>	<u>1990</u>	<u>1991</u>	<u>1992</u> (Δισ.δρχ.)
Ακάλυπτες Επιταγές	35,8	56,1	80,9	103,6
Απλήρωτες Συναλ.	<u>69,4</u>	<u>65,0</u>	<u>77,2</u>	<u>92,2</u>
ΣΥΝΟΛΟ	105,2	121,1	158,1	195,8

Μόνο τον μήνα Απρίλιο 1993 οι ακάλυπτες επιταγές αυξήθηκαν κατά 50,2%, έναντι του Απριλίου 1992 (από 7,7 δισ. δρχ., σε 11,5 δισ. δρχ.), ενώ οι απλήρωτες συναλλαγματικές αυξήθηκαν για τον ίδιο μήνα με ρυθμό 17,5% (από 8,4 δισ. δρχ. σε 9,9 δισ. δρχ.).

Σε όρους α' τετραμήνου 1993, οι αντίστοιχες αυξήσεις είναι της τάξης του 59,2% για τις επιταγές και 19,6% για τις συναλλαγματικές. Παράλληλα, ο αριθμός των διαταγών πληρωμής για την περίοδο Ιανουαρίου-Μαρτίου 1993 ανερχόμενος σε 19.447 εμφανίζει αύξηση της τάξης του 11,0%.

Α' τετράμηνο: Δείκτες Ασφυξίας της Αγοράς (Δισ.δρχ.)

	<u>1992</u>	<u>1993</u>	<u>%Μεταβολή 93/92</u>
Συναλλαγματικές	31,6	37,8	19,6
Επιταγές	31,6	50,3	59,2
Διαταγές (αριθμός)	17.520	19.447	11,0

Η μείωση της αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων (ως αποτέλεσμα του πληθωρισμού και της συγκράτησης των ονομαστικών εισοδημάτων), αλλά και οι εναλλακτικές μορφές τοποθέτησης κεφαλαίων, είχαν ως αποτέλεσμα την θεαματική μείωση των καταθέσεων.

Το δίμηνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 1993 η μείωση των καταθέσεων ξεπέρασε τα 300 δισ. δρχ. Η μείωση των Καταθέσεων Ταμιευτηρίου έφθασε τα 200 δισ. δρχ., ενώ στους λογαριασμούς καταθέσεων προθεσμίας η αντίστοιχη μείωση ήταν περίπου 100 δισ. δρχ. Οι μειώσεις αυτές είναι σημαντικά μεγαλύτερες (30% περίπου) των αντίστοιχων μειώσεων που είχαν παρατηρηθεί πέρυσι, σε σχέση με το 1991. (Αξίζει να σημειωθεί ότι το μέγεθος των αποταμιεύσεων από 20,8% του διαθέσιμου εισοδήματος το 1991 περιορίστηκε στο 17,9% το 1992).

Αυτές οι μειώσεις των καταθέσεων, αφ'ενός επιδρούν, μέσω του τραπεζικού πολλαπλασιαστή, στη διαμόρφωση της συνολικής προσφοράς χρήματος M_3/M_4 σε χαμηλότερα επίπεδα, με κύρια επίπτωση στην ρευστότητα της οικονομίας, αφ'ετέρου δε ασκούν επιδράσεις στα οικονομικά αποτελέσματα των τραπεζών. Θα πρέπει

να σημειωθεί εδώ ότι σημαντικό μέρος της κερδοφορίας των πιστωτικών ιδρυμάτων στηρίζεται στα διευρυμένα *ecarts*.

Με βάση τα στοιχεία του Απριλίου 1993, η προσφορά χρήματος με την ευρεία έννοια (M_3 νέος ορισμός) αυξήθηκε τον μήνα αυτό κατά 12,1%, έναντι 18,0% του αντίστοιχου μήνα του 1992, ενώ ο ρυθμός αύξησης των ιδιωτικών καταθέσεων μειώθηκε στο 4,6%, έναντι αύξησης 14,9% τον Απρίλιο του 1992.

Εξωτερικό Ισοζύγιο και Συναλλαγματική Πολιτική

Όσον αφορά τις εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα της οικονομίας, όπως καταγράφονται στο Εμπορικό Ισοζύγιο και στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών, αυτές αποτυπώνουν την βαθιά ύφεση και κρίση της ελληνικής οικονομίας. Πράγματι, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία Ιανουαρίου-Μαΐου 1993, οι εισαγωγές αγαθών εμφανίζουν, λόγω ύφεσης, μείωση 11,5% (από 8,1 δισ. \$ το 1992 σε 7,2 δισ. \$ το 1993), ενώ οι εξαγωγές συνέχισαν την πτωτική τους πορεία με ρυθμό 15,1%, έναντι αντίστοιχης μείωσης πέρυσι 15,4% για το ίδιο διάστημα (από 3,8 δισ. \$ το 1991, σε 2,6 δισ. \$ το 1992 και 2,2 δισ. \$ το 1993). Με τις εξελίξεις αυτές το εμπορικό έλλειμμα από 5,6 δισ. \$ το α' 5μηνο του 1992, περιορίστηκε, το 1993, σε 5,0 δισ. \$.

Είναι φανερό ότι ο περιορισμός του εργατικού κόστους δεν είναι ικανός παράγοντας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Με βάση τα ετήσια στοιχεία του εμπορικού ισοζυγίου 1992, όπου το έλλειμμα του αυξήθηκε σε 2,05 δισ. \$, λόγω μείωσης των εξαγωγών και αύξησης των εισαγωγών, συνάγεται το συμπέρασμα ότι τα ελληνικά προϊόντα εκτοπίζονται όχι μόνο από τις ξένες αγορές, αλλά και από την ελληνική. Η απώλεια ανταγωνιστικότητας των ελληνικών αγαθών αντικατοπτρίζει τόσο τις σοβαρότατες ποιοτικές αδυναμίες της ελληνικής παραγωγής και το υψηλό μέσο κόστος που τροφοδοτείται, κυρίως, από τα αυξημένα χρηματοοικονομικά έξοδα, όσο και τις δογματικές συνταγές της κυβερνητικής πολιτικής για την διατήρηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής σε τεχνητά υψηλά επίπεδα.

Η συνέχιση της πολιτικής της ακριβής δραχμής που "φορολογεί" της Ελληνικές εξαγωγές και "επιδοτεί" τα εισαγόμενα προϊόντα έχει συντελέσει στην συρρίκνωση της Ελληνικής παραγωγής και στη χειροτέρευση των μακροοικονομικών ανισορροπιών. Με βάση το 1986, έτος όπου το βασικό ισοζύγιο² ήταν περίπου ισοσκελισμένο, η ανατίμηση της δραχμής σε πραγματικούς όρους,

² Το βασικό ισοζύγιο περιλαμβάνει το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, την καθαρή κίνηση μακροπρόθεσμων κεφαλαίων και την καθαρή κίνηση πιστωτικών ιδρυμάτων, και αποτελεί ισοζύγιο που καθρεφτίζει την μακροχρόνια ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας

και εκφρασμένη με βάση το ονομαστικό μοναδικό κόστος εργασίας στη μεταποίηση κυμαίνεται γύρω στο 18%³.

Δεδομένης της περιορισμένης αύξησης του ονομαστικού κόστους μεταξύ των χρόνων αυτών, αυτή η πραγματική ανατίμηση οφείλεται κυρίως στην υστέρηση της αύξησης της παραγωγικότητας σε σύγκριση με τις ευρωπαϊκές επιδόσεις. Επομένως, το βασικό επιχείρημα της κυβέρνησης ότι "η συνέχιση της πολιτικής σκληρής δραχμής είναι αναγκαία, γιατί μόνο έτσι η Ελληνική οικονομία θα ανακτήσει την ανταγωνιστικότητά της με δικά της μέσα, δηλαδή με αύξηση της παραγωγικότητας και μείωση του κόστους παραγωγής, δεν ευσταθεί.

Όσον αφορά τις άδηλες συναλλαγές, του α' 5μήνου 1993 αυτές, εμφανίζουν μείωση των αδήλων πόρων κατά 3,8%, παρά την σημαντική, κατά 12,5%, αύξηση των καθαρών μεταβιβάσεων από την ΕΟΚ, ενώ οι άδηλες πληρωμές αυξήθηκαν κατά 2,7%. Με τον τρόπο αυτό, το πλεόνασμα των αδήλων συναλλαγών μειώθηκε από 4,41 δισ. \$ το 1992, σε 4,11 δισ. \$, καταγράφοντας έτσι μιά μείωση της τάξης του 6,9%.

Οι εξελίξεις αυτές στο εμπορικό ισοζύγιο και στις άδηλες συναλλαγές είχαν ως αποτέλεσμα των μείωση του ελλείμματος του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών από 1,16 δισ. \$ το α' 5μηνο του 1992, σε 0,92 δισ. \$ το αντίστοιχο 5μηνο του 1993.

Κατά την ίδια περίοδο η Καθαρή Κίνηση Κεφαλαίων του Ιδιωτικού Τομέα μειώθηκε κατά 40,5% (από 1,47 δισ. \$ το 1992 σε 0,87 δισ. \$ το 1993), ενώ το ύψος των συναλλαγματικών διαθεσίμων τον Μάιο του 1993 περιορίστηκε στα 5,2 δισ. \$, έναντι 5,6 δισ. \$ που ήταν τον Μάιο του 1992.

Τον Ιούνιο του 1993 η δραχμή υποτιμήθηκε ως προς την ECU κατά 7,2%, έναντι 10,6% υποτίμησης τον ίδιο μήνα του προηγούμενου χρόνου. Ως προς το Δολλάριο ΗΠΑ, η υποτίμηση της δραχμής τον Ιούνιο 1993 ανήλθε στο 17,9%. (Ιούνιος/Ιούλιος).

Απασχόληση / Ανεργία

Η οικονομική ύφεση, η μείωση της παραγωγής, η αγροτική έξοδος, η επιδείνωση του επενδυτικού και επιχειρηματικού κλίματος, αλλά και το συνεχώς εντεινόμενο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον δημιουργούν εκκρηκτικές καταστάσεις στον τομέα της απασχόλησης και της ανεργίας.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του ΟΟΣΑ, οι ρυθμοί εξέλιξης της απασχόλησης και ανεργίας στην Ελλάδα είναι οι ακόλουθοι:

³Η πραγματική ανατίμηση με βάση τον αποπληθωριστή ΑΕΠ είναι περίπου 6% και με βάση τον αποπληθωριστή ιδιωτικής κατανάλωσης 10%.

	<u>1991</u>	<u>1992</u>	<u>1993*</u>	<u>1994*</u>
Απασχόληση (Δ%)	-1,3	1,6	-1,0	-0,4
Ανεργία, ως % ενεργού πληθυσμού	7,6	9,3	10,8	11,6

* Προβλέψεις

Η ανεργία στη χώρα μας, όπως και στο σύνολο της Κοινότητας (ο αριθμός των ανέργων ανέβηκε από 17 εκατ. ανέργους το 1992 στα 21 εκατ. σε ένα έτος) παίρνει χαρακτήρα εθνικής τραγωδίας. Το Λαύριο, η Κοζάνη, η Εύβοια, η Βοιωτία, η Αχαΐα, η Σύρος, η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη είναι κραυγαλέα παραδείγματα των αποτελεσμάτων της πολιτικής της Κυβέρνησης της ΝΔ. Η ελληνική οικονομία, οι παραμεθόριες περιοχές στην Μακεδονία, Θράκη και Ηπειρο ερημώνονται, καθώς οι νέοι αναγκάζονται να παίρνουν τον δρόμο της Ξενητίας, αποδυναμώνοντας την οικονομία και την εθνική άμυνα.

Τελικά, ο πραγματικός αριθμός των ανέργων στη χώρα μας προσεγγίζει τα 500.000 άτομα, αν υπολογίσουμε τους ανέργους των προβληματικών και εκείνους που έληξε η επιδότησή τους.

Σύμφωνα με τα στοιχεία των ΟΑΕΔ-ΕΣΥΕ-ΥΠΕΘΟ, ο δείκτης απασχόλησης μισθωτών-εργατών στην βιομηχανία-βιοτεχνία για το δίμηνο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου εμφάνισε μείωση κατά 6,0% το 1993, έναντι επίσης μείωσης 5,3% την αντίστοιχη περίοδο του 1992.